

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani. Učiteljska tiskarna, Frar čiškanova ul. 6/L. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vsah vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 9. in 10. številko Zvončka

Državna prosvetna politika in zakon o proračunskih dvanajstinah.

Kakor ne moremo biti zadovoljni z državno prosvetno politiko v prejšnjih letih, t. j. od prevrata sem, tako se nam obeta v najbližji seziji parlamentarnega zasedanja preokret tudi v tem oziru.

Državna prosvetna politika se hoče preokreniti v hitrih korakih v smer državne prosvetne konsolidacije, t. i. unifikacije prosvetne zakonodaje v državi. Ena glavnih napak, da smo v prosveti tako neenotni, in da je napredek splošnih prosvetnih razmer primeroma majhen, je pripisovati temu, da še vedno nimamo enotnih prosvetnih zakonov za celo državo in so v veljavi še stari zakoni, ki se ne diferencirajo le po bivših pokrajinah, ampak celo po bivših deželah, t. j. z ozirom na bivše deželne šolske zakone.

To ni samo motilo, ampak je naravnost rušilo našo notranjo državno enotnost v prosveti. Preokret v tem tem oziru pomeni za našo državo velik plus.

Danes se intenzivno in z vso resnostjo izdelujejo načrti enotnih državnih prosvetnih zakonov in če nam bo usoda mila, bodo ti načrti predloženi že v najbližji bodočnosti narodni skupščini.

Najbolj se je zrcalila neenotnost prosvetne uprave na državnih učiteljskih skupščinah UJU, kjer so prišle te difference do izraza in so ovirale čisto enotnost nastopa v posameznih točkah in vprašanjih.

Kakor izražajo optimistični krogi narodnih poslancev, je pričakovati že v mesecu maju začetka dela na izenačenju prosvetne zakonodaje v državi in kot prvi zakon se omenja zakon o univerzah. Izgleda, da se hoče zidati prosvetno stavbo od vrha navzdol, proti čemur imamo resne pomisleke, ki smo jih imeli čisto že priliko izraziti.

Eden najvažnejših zakonov, ki tangira tudi prosveto v državi, je finančni zakon, ki predvideva prosvetni budget.

Ta zakon daje šole vsem prosvetnim zakonom možnost njihovega izvajanja, ker predvideva denarna sredstva za izvajanje prosvetnih zakonov. Finančni zakon pa je reguliral tudi marsikatero nujno vprašanje že pred izdajo specialnih zakonov.

Tako nam prinaša zakon o proračunskih dvanajstinah za april, maj, junij in julij 1925, ki ga je sprejela narodna skupščina mesto rednega budžeta, predvsem dve važni določbi, ki tangirata prosveto.

Člen 28. se glasi: »Minister prosvete se pooblašča, da izda na podlagi pooblastila ministrskega sveta, skladno s členom 94./II. odt. ustave enotni učni načrt in programe za vse šole svojega resor, ravnotako da izednači roke pričetka in sklepa šolskega leta in način ocenjevanja učencev.«

S tem pooblastilom je minister prosvete dobil možnost, da tudi v slučaju, ako do novega šolskega leta ne bi bili sprejeti šolski zakoni, lahko izjednači učne načrte, rok pričetka in sklepa šolskega leta in ocenjevanje učencev za celo državo.

Kar se tiče učnih načrtov moramo povdariti, da je to morda potreba za druge dele države, pri nas so se učni načrti takoj po prevratu redigirali v zmislu novega položaja in tudi ne moremo odobravati preobširnega otesnjevanja in šabloniziranja v tem oziru.

Druga važna določba v tem zakonu se tiče disciplinarnega postopka za učiteljsko.

Člen 85. se glasi: »Člen 170. uradniškega zakona se ima tolmačiti tako, da se z njim ne menjajo predpisi zakona o srednjih in osnovnih šolah, ki še nadalje ostanejo v vsem v veljavi v pogledu disciplinarnih pregreškov in postopanja.«

Dalekosežnejši je ta člen!

Predvsem so dobila s tem nekako sankcijo dosedanja premeščenja, izvzemši onih, ki tangirajo stalnost.

Vsekakor je pa ta določba dvorezen nož!

Učiteljsvo se je samo izreklo na pokrajinski skupščini za poseben disciplinarni postopek za učiteljsvo ravno na podlagi člena 170. čin. zak. To vprašanje je sedaj že nekako prejucirano s to določbo finančnega zakona in nam je pričakovati, da bo bodoča šolska zakonodaja uvedla poseben disciplinarni postopek in disciplinarne predpise za učiteljsvo. S tem bi stopile disciplinarne določbe čin. zakona za učiteljsvo izven veljave, ker res niso primerne za ta resort.

Na drugi strani je pa vprašanje, ako je ta določba primerna za uveljavljanje sedaj, t. j. še pred enotnim šolskim zakonom.

Znano je, da obstojajo ravno v pogledu disciplinarnih predpisov največje razlike v državi, ker so disciplinarne predpise predvidevali deželni šolski zakoni. Bati se je, da se bo to pooblastilo zlorabljalo in se bodo vršile lokalne zlorabe tega tolmačenja proti učiteljsvu. Na drugi strani je težak disciplinarni postopek, ker so ukinjeni višji šolski sveti in ni predvidenega nadomestila za to in ne novih disciplinarnih senatov. Zavladala bo velika nejasnost in disciplinarni izrek bo prešel v roke posameznih oseb, kar moramo smatrati za zelo kvarno; dasi tudi od disciplinarnih predpisov čin. zakona nismo imeli dosedaj nič, ker disciplinarne preiskave niso prišle do konca in je bilo tudi to stanje nevzdržno. Značilno je, da se je srbsko učiteljsvo pričelo izrekat tudi proti uveljavljenju tega pooblastila sedaj.

Z zakonom o proračunskih dvanajstinah je pa dobil minister prosvete še druga pooblastila.

Tako je dobil pooblastilo, da sme iz kreditov likvidiranih prosvetnih oddelkov formirati prosvetne oddelke v vseh oblastih pri velikih županijah, s čimer bo postavil nove prosvetne referente, inspektorje in drugo uradništvo v oblastih, kjer ga še ni.

S tem zakonom je pridržal tudi sebi podeljevanje štipendij na univerzah ter omogočil organizacijo muzejev na teritoriju Srbije in Črne gore itd.

Že lansko leto smo ob priliki budžeta za leto 1924/25. opozarjali, kolike važnosti je za prosveto budget in finančni zakon, ki tudi prosvetni politik v državi daje odločilne pravice, bodisi na podlagi kreditov, ki jih otvarja, bodisi na podlagi določb, ki jih obsega finančni zakon.

Ker so dvanajstine samo provizorij in stojimo pred razpravo rednega budžeta, je nujno, da posvečamo že sedaj temu vprašanju svojo pozornost in opozarjamo ponovno na določbe finančnega zakona ter proučujemo nujne potrebe za povzdigo prosvete, ki naj se vnesejo vanj.

—k.

Novi pravci v državni prosvetni politiki.

Načrt zakona o univerzah izdelan. — Omejitev zasebnega šolstva. — Ukinitev in omejitev ženskih učiteljskih. — Redukcija pri srednjem šolstvu.

Prosvetno ministrstvo je izdelalo načrt zakona o univerzah. Ministrski svet je v načelu sklenil redukcijo obstoječih fakultet. Načelo je, da se ustanove univerze, ki morejo zadovoljiti vsem potrebam modernega znanstva, z ozirom na prenapolnjenost, se posebno preučava vprašanje, da se uvede numerus clausus na univerzah.

Z novim vseučiliškim zakonom bodo stavljeni na razpoložanje vsi dosedanja univerzitetni profesorji. Njih ponovno nameščenje se izvrši po novem zakonu, ki določa široko avtonomijo visokih šol.

Z jesenskim tečajem stopi v veljavo nov pravilnik za podporo in ustanove akademikov. Po tem pravilniku se bodo odslej podpirale, oziroma dajale štipendije samo za one stroke, za katere naši državi primanjkuje naraščaj. Za tekoči letni semester (se izplačajo ustanove vsem, katerim so bile dovoljene v zimskem semestru. Ker budgetna sredstva za toliko številno štipendistov ne zadostajo, se je višina beogradskih štipendij reducirala proporcionalno tako, da morejo štipendije redno prejemati vsi, ki so jim bile dovoljene.

Ker se je srednje šolstvo, posebno pa nižje srednje šolstvo razširilo na škodo osnovnega šolstva, je ministr-

stvo prosvete sklenilo redukcijo srednjega šolstva.

Predvsem se prične ta izvajati pri zasebnem šolstvu. Gojenci teh zavodov bodo morali proti plačilu predpisanih taks polagati popolne izpite pred državnimi komisijami. To velja tudi za zasebne meščanske šole.

Posebno velika je bila hiperprodukcija učiteljskih. Za omejitev ženskih učiteljskih se je zavzemalo ponovno na skupščinah tudi učiteljsvo. Ministrstvo je podvzelo korake za omejitev tako pri zasebnih, kakor tudi pri državnih ženskih učiteljskih.

Ženska privatna učiteljska se omeje s tem, da se na novo gojenk ne sprejema. V državnih ženskih učiteljskih se uvede numerus clausus.

Komisija v ministrstvu prosvete, ki je pregledala, katere srednje šole, zlasti gimnazije, bi se dale ukiniti, je zavzela stališče, da ne kaže ukiniti celih zavodov, temveč le posamezne razrede, ki nimajo nekaj let zakonitega minimuma dijakov. S tem bodo zadeti predvsem višji razredi, kjer mnogokje število dijakov pade celo pod 15. Ako se na takih zavodih kasneje zopet za dotične razrede javi dovolj dijakov, se bodo ti razredi sami od sebe vzpostavili.

Kulturno gibanje.

—ko »Pedagoški teden« v Mariboru. »Ped. did. krožek« v Mariboru priredi v času od 11. do 16. maja t. l. pedagoški teden, kjer bodo razni predavatelji razpravljali o reformi našega šolstva: 1. Gonilne sile šolsko-reformnega gibanja. (G. Silih). 2. Reforma osnovne šole. (M. Senkovič). 3. Reforma meščanske šole kot enotne nižje srednje šole. (Fr. Fink). 4. Reforma srednje šole. (Iv. Fava). 5. Reforma učiteljske izobrazbe. (Dr. Franc Zgeč). 6. Reforma nadaljevalnega šolstva. (Drago Humek).

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 13. redni sestanek naraščaja v Mariboru je bil 3. in 4. aprila 1925. Tretjega aprila nas je zopet peljal tovariš predsednik našega odseka v vinarsko in sadjarsko šolo. To pot so bile tovarišice odsotne, ker so prav ta dan izvrševale svojo versko velikonočno dolžnost, zbralo pa se nas je nad 30 tovarišev, ki smo z veseljem srcom pohiteli v vinarsko šolo, kjer nam je g. inž. prof. Petkovšek razkazoval razne gospodarske predmete, naprave in potrebščine ter nam na licu mesta nazorno govoril o poljedelstvu in živinoreji. Najprej smo si ogledali kokošnjak, v katerem so nas zlasti zanimala zaklopna gnezda. Prišli smo v skladišče, kjer nam je g. profesor z njemu lastnim strokovnim podajanjem, razjasnil pomen umetnih gnojil in nam jih nasul v roko, da smo spoznali najvažnejše: Apnov dušik, ki ga proizvajajo v Rušah, kalijevo sol in superfosfat. Ogledali smo si tudi hlevji gnoj in na to živino. Videli smo čisto plemensko rjavo švicarsko pasmo, holandsko, pingavsko in domorodno Marijadvorsko in Mursko pasmo ter simodolsko pasmo. Govoril nam je gospod profesor o ravnanju in krmljenju živine in prašičev, ki jih pa nismo mogli videti. Od hlevov smo šli na polje, najprej na težko zemeljno, ki je razdeljeno v 6 johov predelov v svrhu kolobarjenja. Na vsakemu predelu raste eno leto pšenica, drugo pesa, tretje koruza, četrto oves ali ječmen, peto in šesto leto detelja in trave, pa zopet v kolobarju od kraja. Zvedeli smo, kako je treba na polju sa-

dit in gojiti drevje. Nato smo šli na lahkozemeljno polje, razdeljeno tudi v šest predelov, toda po lha velik, na katerih se tudi kolobari, eno leto rž, drugo krompir, tretje koruza, četrto oves ali ječmen, peto in šesto leto detelja. Gosp. profesor nam je pri tem razložil način in vrednost gnojenja s hlevjim in umetnim gnojem. Prišli smo na poizkuševališče za razna gnojila in za razna žita. In končno smo si ogledali žitnico in razne poljedelske stroje. Bil je lep dan, solnčen popoldan, na polju so delali kmetovalci, šli smo mimo njih, gospod predavatelj nam je govoril o zemlji, o delu in o uspehih dela. Bil je za nas bogat popoldan, za katerega smo hvaležni g. inž. prof. Petkovšku. Hvala in prosimo, povabite nas še kdaj. — V soboto 4. t. m. pa smo se zbrali zadnjikrat pred prazniki. Ker smo že vsi bolj doma kot drugod, zato nam ni tov. predsednik našega odseka za ta sestanek pripravil nič, kar bi skušalo naše misli odvrti od njihove naravne poti. Predaval je sam: Kakšno snov in kako si jo naj izbiramo za narodno-prosvetna predavanja. Po kratki uvodni razpravi se je omejil na snov: »Kako bi se dal pregled o novem srbskem pesništvu«. Od Branka Radičevića do današnjega dne nam je predstavil najznačilnejše predstavitelje s kratkim značilnim opisom za njih življenje in delo ter je citiral tudi njih najlepše pesnitve. S tem predavanjem smo zaključili predvelikonočne sestanke, želeli si vesele praznike in mnogo prihrov, tudi ljubljanskim tovarišem in tovarišicam ter sklenili, da jih pridemo dne 18. aprila v čim največjem številu obiskat. Na svidenje!

Zapisnikarja.

Učiteljski pravnik.

—\$ Uljudna prošnja. Tovariši(ice) se obračajo name z raznimi vprašanji in zadevami. Rekel bi, da se dozdaj še niso mogli pritoževati, da bi jim po svoji moči v tem ne ustregel. Marsikoga sem opozoril, ne da bi se obrnil sam name, če sem videl, da je v kakij uradni stvari pregrešek, ki bi utegnil rešitev zategniti, da je mogla biti tako hitreje rešena. Tudi poslednji sem rad na razpolago; a povedati moram, da mi poština za odgovore (papir, ovitki in znamke) pregloboko sega v žep in ne zmorem vsega iz svo-

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

jega. Zato bom odgovarjal v vsakem slučaju le takrat, kadar bo plačan odgovor.

In to: Nekateri mi pošiljajo prošnje osebno in to najčesče brez koleka za vlogo. Je pa stvar ta, da osebno prošnje ne smem sprejemati in da v bodoče tudi ne bom zalagal iz svojega za kolek, kakor sem že dozdaj le iz ozira, da se zadeva pospeši. Saj toliko pa menda le pozna vsak učitelj predpise o taksah, da bo vedel, kdaj mu je treba vlogo kolekovati.

Pa brez zamere!

Flerè.

— **Šolski upravitelji morajo vsako številko »Osnovne Nastave« s posebnim aktom dati učitelstvu v prečitanih** podpis, da so bili obveščeni o odlokih. »Osnovno Nastavo« morajo hraniti v arhivu, o priobčitvi učitelstvu pa poročati nadzorniku. Nihče se ne more izgovarjati in odklanjati odgovornosti, da mu niso znani odloki. (Odlok min. prosv. O. N. Br. 4930 od 3. februarja 1925)).

— **Dopolnitve in izpremembe v predpisih o brezplačni in znižani vožnji na železnicah v državni eksploataciji.** »Uradni list« št. 35. od 10. aprila 1925. Gospod minister za promet je odobril nastopne dopolnitve in izpremembe v predpisih o brezplačni in znižani vožnji na železnicah v državni eksploataciji: 1. V členu 82. z odlokom M. S. br. 30.232/24: Na podstavi uradniških legitimacij morejo kupovati tudi višji uradniki polovične vozovnice za III. razred, razen aktivnih uradnikov prvih treh skupin I. kategorije in častnikov, ki imajo letno plačo 36.000 Din ali več. Za te velja še nadalje omejitev po členu 82. 2. V členu 96. z odlokom M. S. br. 29.693/24: Če določeni rok ni zadosten, morajo navesti šolska oblastva v dijaški legitimaciji (objavi), koliko časa trajajo velike počitnice, in dijaški dobe olajšave za velike šolske počitnice v roku, ki ga je vpisalo šolsko oblastvo, sicer pa le v roku po členu 96. Za vožnje siromašnih dijakov na božične in velikonočne počitnice morajo šolska oblastva vedno vpisati, koliko časa trajajo te počitnice. 3. V členu 98. naj se nadomesti po odloku M. S. br. 29.542/24 v stavku: »Dijaki visokih šol in višjih razredov srednjih šol uživajo istotako četrtinsko vozno ceno, če napravijo ekskurzijo v skupini najmanj pet oseb« beseda »pet« z besedo »treh« tako, da dobivajo za ekskurzijo že trije dijaški četrtinsko vozovnico na podstavi nakaznice. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani, dne 1. aprila 1925; št. 65.262—VI.—25.

— **Ša za neprekinjeno izplačilo penzijskih prejemkov ob upokojitvi.** Ministarstvo finansij kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, Generalna direkcija drž. računovodstva D. R. br. 30.700/25. 18. marca 1925. god. u Beogradu. Raspiš svima ministarstvom i t. d. Sa čl. 152. zakona o činovnicima i ostalim drž. službenicima građanskog reda od 31. julija 1923. god. propisuje se sledeće: (sledi besedilo čl. 152. uradn. zakona). Pojavilo se pitanje: ima li nadležni naredbodavac za efektuiranje svoga rešenja o pravu i količini penzije, t. j. za izdavanje naloga za isplatu, sačekati saglasnu odluku glavne kontrole, kojoj se po propisima čl. 95. zakona o glavnoj kontroli, čl. 156. čin. zak. od 1923. god. odnosno po čl. 26. zakona o budžetskih dvanajstinah za I. do IV. 1924. god. podnose rešenja o pensijama u svrhu nadležne ocene? Kako niti u zakonu o činovnicima građanskog reda od godine 1923. a niti u zakonu o drž. računovodstvu nema takove pozitivne odredbe, koja za izdavanje isplatnog naloga za pensije — ako je već doneto rešenje o pravu i količini penzije — uslovljuje sačekanje saglasne odluke glavne kontrole ili »izvršnost« donetog rešenja nadležnog ministra ili njegovog ovlašćenika, to prema ovlašćenju od 1. jula 1921. god. D. R. br. 79.016. a u svrhu jednoličnog postupanja **objašnjem:** Da se za izdavanje isplatnog naloga za pensije, ako je već doneto rešenje o pravu i količini penzije, ne treba sačekati saglasnu odluku glavne kontrole, nego se nadležni nalog ima izdati istovremeno sa rešenjem, kojim se pravo i količina penzije određuje. U vezi sa prednjim, čast mi je skrenuti pažnju nadležnim naredbodavcima na to, da se saobrazno čl. 152. čin. zakona od 1923. god., raspišu gospodina Ministra finansija od 12. septembra 1922. god. D. R. br. 128.970 i čl. 131. zak. o drž. računovodstvu, u buduće donose zahtevi na odobrene akontacije na lične ili porodične pensije samo u takvim slučajevima, gde postoju smetenja za donošenje rešenja o količini penzije, odnosno dok se

pensija ne odredi. Čim se pensija odredi, treba doneti zahtev za otvaranje kredita gospodinu Ministru finansija, u koliko nije sam naredbodavac vlastan izdavati neposredne naloge za to. Primenom prednjeg objašnjenja ne samo da će se osetno uprostiti administracija, nego će se u većini slučajeva predusresti tome, da se remeti budžetskim zakonom propisani način izcrpljenja odobrenih kredita. — Generalni direktor: Podpis.

— **Š 100% povišica po usposobljenostnem izpitu.** Glavna kontrola je v nečem slučaju, v katerem je Prosv. odd. v Ljubljani nakazal 100% položajno plačo II.5 takoj od prvega prihodnjega po dovršenem usposobljenostnem izpitu to rešenje osporila in se pritožila proti njemu na Državni Svet. Pri tem se predvsem opira na čl. 14. čin. zakona. Strokovno mnenje min. prosvete pa se opira na čl. 29. in 30. zakona o narodnih šolah, češ, da s položenim usposobljenostnim izpitom »privremeni učitelj« postane stalen, kar je pogoj za 100% II.5. — Vsekakor pa bo čakati na principialno rešitev Drž. Saveta, preden se bodo mogle rešiti posled take prošnje, ker bi jih v drugem slučaju Glavna kontrola dosledno izpodbijala. Zato opozarjamo učitelstvo, naj jih do končne rešitve vprašanja ne vloga.

— **Komur ministarstvo ali glavna kontrola ni štela 15% po 32 službenih letih v penzijo,** mora napraviti pritožbo na Državni svet, ki bo na podlagi vzetega stališča pritožbi ugodil.

Splošne vesti.

— **Načrt šolskega zakona.** Kakor nam poročajo iz Beograda, bo te dni izgotovljeno končno besedilo osnutka osnovnošolskega zakona, ki pride nato med prvimi na dnevni red narodne skupščine. Na podlagi osnutka je predviden pouk v osnovnih šolah pod popolnim državnim nadzorstvom, predavanje verojke se vrši kakor doslej po katehetih, ki jih namešča v vsakem slučaju ministarstvo prosvete, oziroma po učiteljih pri pravoslavcih. V projektu so upoštevani predlogi in mišljenja stanovske organizacije UJU. Vprašanje vzdrževanja šol še ni popolnoma enotno. Dočim so posamezni za to, da vzdržuj šole edino država, se zavzemajo drugi, da se naj to prepusti samoupravnim edinicam. Šolska obveznost je osem, odnosno šestletna. Vsekakor smatramo za dolžnost, da opozarjamo v zadnji uri še enkrat na zakonito uvedbo popolnega osemletnega šolskega obiska, eventualne začasne olajšave za posamezne pokrajine pa naj se uvrste v prehodne določbe.

— **Sabotaža državne uprave — ščuvanje proti naročitvi »Osnovne nastave«.** Ministarstvo prosvete je uvedlo službeni list za osnovno šolstvo »Osnovna nastava«, ki je neobhodno potreben šolam in učitelstvu, ker se mu potom lista priobčujejo odloki in odredbe, ki jih mora izvajati. Pa pride »Slovenec« od dne 8. t. m. in prične ščuvati občine proti listu in ustvarjati nerazpoloženje do državne uprave. Če bo kaka občina, oziroma krajni šolski svet nasedel »Slovencu« in bo sledila temu primerna kazna, naj se zahvali za to »Slovencu«. — Šolska vodstva morajo skrbeti za to, da list redno prejmejo in odloke priobčujejo učitelstvu in so dolžna vsako nerednost glede prejetanja lista naznaniti.

— **Počaščenje spomina zaslužnih umrlih tovarišev in tovarišic.** V vseh časih in pri vseh količkah kulturnih narodnih je bil običaj, da častijo spomin zaslužnih pokojnikov, da svečano shranjujejo njihove telesne ostanke in krasijo njihove poslednje domove. Posebno slovensko učitelstvo se vedno zaveda lepote te navade in rado postavlja svojim zaslužnim umrlim tovarišem (icam) nagrobne spomenike. Ker na umrli čisto ne zapusti svojcev ali pa se oni po njegovi smrti razpršijo po širnem svetu, se ne pripeti redkokdaj, da se prepuste krasni grobovi in veličasni spomeniki solncu, dežju in mrazu v oskrbo. Vsled tega v kratkem času propadejo in nato vzbujajo s svojo zanemarjenostjo v obiskovalcih njive smrti druga čustva kakor blag spomin na pokojnika in če mora čez 7 do 10 let oddati večni sen snivajoči svojo ozko sobico drugemu trdnemu zemljanu, vzame njegov kamen cerkev. Zato je bilo mnogo učiteljev proti velikim in dragim spomenikom ter je želelo počastiti spomin umrlih tovarišev (ic) na primernejši način. Ptujsko in murskotskotsko učiteljsko društvo sta o tem pred-

metu celo temeljito razpravljala in priporočata, da v bodoče postavljajo učiteljska društva na grobove zaslužnih članov (ic) le skromne marmornate plošče, a da v vsakem takšnem smrtnem slučaju izplačajo po 1000 Din »Učiteljskemu domu«, ki bi potem dal imena umrlih vklesati v veliko ploščo, katera bi bila v to svrhu vzdana v vestibulu Učiteljskega dijaškega doma. Takšen spomenik bi bil trajen in bi vrhu tega vzbujal našo mladino k marljivosti in jo vnel za idealno delovanje. Občni zbor Učiteljskega doma si je osvojil to lepo in praktično misel in gotovo jo z odobravanjem sprejmejo vsa učiteljska društva mariiborske oblasti. Manjša učiteljska društva, ki pridejo malokdaj v položaj, da morajo postaviti zaslužnim članom (icam) nagrobne spomenike, bi mogla plačevati prispevke za počaščenje spomina blagopokojnikov v nekoliko letnih obrokih, vsled česar bi tovariši ta stanovski davek veliko lažje prenesli kakor pa, če bi morali naenkrat poravnati visok kamnosekov račun.

— **Vajeniška razstava v Ljubljani.** Otvoritev razstave je definitivno določena za 26. t. m. ob pol 11. Zveza obrtnih združenj je podvzela vse, da bo razstava v vsakem oziru najlepše uspeša. Že do sedaj vposlana vajeniška dela kažejo, da sme naše obrtništvo s ponosom pričakovati otvoritev razstave, ki bo nudila dokaj zadovoljivo sliko strokovnih, pa tudi moralnih zmoglosti našega obrtnega naraščaja. Na razstavi bodo zastopane vse stroke, sodelovalo bo vajeništvo cele Slovenije, zato vlada za razstavo splošno zanimanje. Da omogoči čim širši obisk te prireditve, ki bo prva te vrste v naši državi, je ministarstvo saobračaja dovolilo 50% popust za posetnike na vseh osebnih in brzih vlakih. Do popusta upravičuje legitimacija, ki jo bodo prodajale po 15 Din vse obrtne zadruge. Dan otvoritve razstave bo vajeniški dan, katerega se udeležijo vajenci pod vodstvom učiteljev obrtno-nadaljevalnih šol. Tudi za vajeniški dan je vse dobro organizirano. Doslej je ofic. prijavljenih že nad 2200 izvenljudskih vajencev. Tudi na dan, ki bo zvezan s predavanji, obiskom razstave, mesta itd., bo prva taka prireditve v Jugoslaviji in bo najlepši dokaz, da se naše obrtništvo dobro zaveda važnosti, ki jo ima vajeništvo za bodoči razvoj celokupnega obrtništva.

— **† Ivan Thuma, šolski ravnatelj in nadzornik.** V Prevaljah je dne 7. t. m. umrl g. Ivan Thuma, ravnatelj in okrajni šolski nadzornik v pokoju, v 74. letu svojega življenja. Pokojnik je bil rojen v Grčaricah na Dolenjskem, študiral je v Ljubljani in bil nameščen v Kranju, kot nadučitelj v Mengšu na Gorenjskem, od tam je bil premeščen v Vipavo in naposled v Postojno, kjer je bil imenovan kot vodja šole in obenem za okrajnega šolskega nadzornika za postojnski in nato še za logaški okraj. Za njegovo vestno in marljivo službovanje in delovanje na šolskem polju je bil nešteto krat odlikovan s pohvalami najvišjih predstavljanih mu oblasti. Pokojnik je svoječasno sodeloval v anketi za preustroj učiteljskih Bil je priljubljen tako pri svojih predpostavljanih, kakor tudi pri svojih tovariših in tovarišicah in ljudstvu. Po prevratu je ostal pokojni Thuma na svojem službenem mestu v Postojni, vendar pa so ga Italijani radi neznanja italijanskega jezika upokojili in ga končno prisilili, da se je moral izseliti v Jugoslavijo. Nastanil se je pri svoji hčerki poročeni Filipowsky, trgovki v Prevaljah na Koroškem, kjer je preživel zadnja 4 leta s svojo soprogo. Lani mu je smrt ugrabila hčerko Mici, poročeno Verhovnik. Letos je sam jel hirati, dne 7. t. m. pa je umrl. Kako ljubljani je bil rajnik, je pokazala mnogobrojna udeležba pri pogrebu. Pri odprtem grobu se je poslovil g. župnik v imenu vseh navzočih od pokojnika v krasnem govoru. Novoustanovljeni zbor Korotan pa mu je zapel ganljivo žalostinko. Blag mu spomin! Preostalim naše sožalje!

— **Otirajmo solze.** Uvažuje lastno svobodo ni zabila i letos vrla šolska mladina v Komendi nesrečnih in zatiranih bratcev, sestic, ki zdihujejo tam preko ter jim podarila za pirhe 504 Din, a tudi za spomenik hvalečnosti našega naroda francoskemu je žrtvovala 70 Din. Mladina, čast Tebi za to! Vsa čast i učitelstvu, ki vceplja v mlada srca ljubav do rodne grude!

— **Rabimo načrt šolskega odra** za telovadnico 6.60 m širskosti, 4.70 m višine in 5 m globine. Odr mora biti lahko in hitro zložitljiv in razložitljiv, ker bo

stal samo ob prireditvah, sicer pa mora biti telovadnica za telovadbo na razpolago. Da lahko ustrezemo tovarišem, ki se obračajo do nas, pozivamo tem ptom požrtvovalne tovariše in tudi tovarišice, da postrežejo z načrti, ki jih že imajo ali pa tudi, da nam izdelajo tak načrt posebno oni, ki so že imeli praktičnega opravka s postavljanjem šolskih odrov. Tudi opisi z malimi skicami so dobri. **Le z vzajemno podporo in pomočjo bomo napredovali!** Dobrodošle so poleg tega tudi fotografije raznih šolskih odrov, z opisom na podlagi katerih bomo lahko pomagali onim, ki postavljajo nove odre. Prosimo tovariše, ki so večji tega dela, da se odzovejo. — **Narodno prosvetni odsek Poverjenjstva UJU — Ljubljana.**

— **Primeren popust pri naročilu vseh vrst knjig** bo preskrbel Narodno prosvetni odsek Pov. UJU Ljubljana od založništva vsem onim članom, ki bodo naročali knjige potom Narodno prosvetnega odseka Pov. UJU — Ljubljana.

— **Vsem onim, ki imajo izposojen glasbeni del »Čudežnih gosli«.** Ker je povpraševanje po glasbenem delu veliko, prosimo nujno vse, ki imajo izposojen ta del, naj ga ne zadržujejo in naj takoj vrnejo original ali pa prepis, da lahko ustrezemo prosilcem. — **Narodno prosvetni odsek Pov. UJU — Ljubljana.**

— **Z Rakeka, Mladinska prireditve** bajčne igre »V kraljestvu palčkov«, ki se je imela uprizoriti v nedeljo, dne 19. t. m. se prenese na nedeljo, dne 26. t. m. ob 2. uri 30 minut popoldne. Prireditve je v prvi vrsti namenjena okoličanski deci in je zanje določena nižja vstopnina — za najrevnejše (v spremstvu učitelstva) je celo prosta. V Logatcu se igra uprizori dne 3. maja ob 3.30 uri popoldne.

— **Mladina ekskurendne šole v Ravnah nad Šoštanjem** je nabrala za neodrešene bratce in sestrice preko meje lepe piruhe v znesku 365 Din, oziroma 1460 kron. Posebno se je odlikoval učenec Praznik Franc iz Velunje, ki je sam nabral vsoto 160 Din (640 kron). Želimo posnemanja posebno na višjeorganiziranih šolah, kjer bi bil lahko uspeh sorazmerno veliko večji. Če bi vsa jugoslovanska mladina s tako vneto delala za naše neodrešene bratce in sestrice, potem bi jim kmalu zasijala zarja svobode v bratskem objemu z že odrešeno dečo.

— **Tukajšnja osnovnošolska mladina** II. razreda je nabrala za pirhe neodrešenim bratom (Jugoslov. Matici) 100.25 Din, a za namen Francoskega dneva pa 22 Din 50 para, katero vsoto je odposlalo na pristojno mesto upraviteljstvo osnovne šole Lesce.

— **Obisk.** V sredo, dne 15. t. m. je dospela v Ljubljano skupina absolventov trgovske visoke šole v Ploješti. Po prihodu so se javili profesorji, voditelji ekskurzije, v strokovnem tajništvu našega poverjenjstva, odkoder jih je vodil naš strokovni tajnik po mestu in jim razkazal mestne zanimivosti. Pridružili so se nato kot vodniki slušatelji ljubljanske trgovske akademije. Posamezni profesorji rumunske trgovske visoke šole so znali tudi nekoliko srbsko. Iz Ljubljane nadaljujejo pot čez Postojno, Trst, Reko in Opatijo naprej v Italijo.

— **»Radio-Balsamica« in sodba angleških oblasti o tem leku proti revmatizmu.** Na podlagi mnenja višjih oblasti o tem leku je bil izdan patent v imenu angleškega kralja Jurija V. s pozdravom iz umitelju-dr. Ivanu Rahlejevu. V tem patentu je to zdravilo pohvaljeno kot posebno koristno za zdravljenje revmatizma ter je zato dovoljena prodaja tega zdravila po vsej Angleški. Tem povodom so bili dani iznajditelju dr. Iv. Rahlejevu vsi zakoniti privilegiji in je v povelju izrečno zagotovljeno, da se bodo strogo kaznovali vsi poizkusi falsificiranja ali ponarejanja tega zdravila. — Osobito je važno, da izdeluje to zdravilo vedno iznajditelj dr. Rahlejev sam v svojem modernem urejenem laboratoriju ter se ta lek more dobiti v dobro očuvanem stanju iz samega laboratorija, kateri se nahaja v Beogradu v Kosovski ul. št. 43. V tem laboratoriju se sprejemajo in izvršujejo hitro in natančno vsa naročila tega zdravila ter se odpošljejo na dane naslove. Do sedaj doseženi uspeh zdravljenja s tem zdravilom je zelo velik, ker so mnogi revmatični bolniki v naši domovini ozdraveli po uporabi dveh do treh steklenic tega zdravila. Vsled tega to zdravilo ni patentovano samo pri nas, ampak je patentovano tudi v devetindvajsetih drugih državah, v katerih se istotako prodaja.